

Ce punem în paranteză?

Ana Bazac

DLMFS

17 octombrie 2013

De la conceptul lui Husserl *punere în paranteză* (*Enklammerung*)

– care este o **metodă filosofică**, deci descrie un moment **limitat** și doar **posibil** în cunoaștere –

la conceptul care descrie *un element constitutiv al procesului de cunoaștere ca atare*

Tradiția înțelegerii cunoașterii I

* **Veche**: scepticii:

- **precedentul** – cunoașterea **limitată, dar posibilă** – Platon, Aristotel – și care presupune grade și adevăr/percepere, judecată și înțeles/logos. (**ce** cunoaștem: / diferența P.-A.)

- scepticii **radicali**: agnosticism și **ἐποχή** datorită argumentelor contradictorii

- scepticii **moderați**: judecata e validă doar despre lucruri demonstrate senzorial, în rest: **ἐποχή** datorită relativității p.d.v.;

ἐποχή – refuz doar al adevăririi, nu al exprimării p.d.v. –
posibile, probabile, prezente

Tradiția înțelegerii cunoașterii II

* **Modernă**: cum să cunoaștem:
abolirea prejudecăților, îndoiala
metodică, empirismul și raționalismul:
relativitatea cunoștințelor poate fi
stăpânită prin **continuarea** gândirii
logice

→ → →

știință, filosofie

Tradiția înțelegerii cunoașterii III

- * **Modernă târzie**: Husserl (fenomenologia)
 - ◆ nu lumea este pusă în paranteză, ci cunoștințele despre ea
 - ◆ cunoașterea naturală naivă – OK dacă se aplică **abolirea prejudecăților**, **îndoiala metodică**, **empirismul** și **raționalismul**
 - ◆ **îndoiala** presupune o anumită **suspendare** (*Aufhebung*) a tezei: o **punere în paranteză** /dezactivare

Tradiția înțelegerii cunoașterii III'

- ◆ **punerea fenomenologică în paranteză**
(*Einklammerung*) = formă particulară de ἐποχή deoarece **nu există îndoiala**
- ◆ pentru a scoate la lumină **ceea ce apare conștiinței**, dincolo de orice date pe care le are
- ◆ **intuiția** este aici experiența conștiinței, care dă conștiința lucrurilor
- ◆ o critică implicită a cunoștințelor și a cunoașterii
- ◆ nu se interferă și nu se află în contradicție cu nici o altă metodă a științelor și filosofiei și cu rezultatul lor

Teza susținută aici

- **Tradiția**: de la suspendarea judecății din “atitudinea naturală” la punerea fenomenologică în paranteză a “atitudinii naturale”

♥ eu: “atitudinea naturală”

- **Tradiția**: operație excepțională, metodă a gândirii savante

♥ eu: procedeu permanent și *sine qua non* cunoașterii ; și conștient și inconștient; ∃ cauze **epistemologice** și **sociale**

Elemente pentru a înțelege cunoașterea

- **proces funcțional** în raportul om-lume
- a genera și a folosi cunoștințe
- cunoștințele – *au sens* pentru om
- să fie *adevărate*, să fie *considerate* drept adevărate, să fie *întemeiate*
- doar cunoștințele adevărate generează cunoștințe
- prin descrieri mentale/**reprezentări** (*funcționale*: clare, sintetice, focalizate, flexibile, dinamice)
- reprezentările interacționează (raport cognitiv om-lume prin reprezentări: combinații de descrieri mentale, concepte, imagini neclare și metafore)
- numele reprezentării – *ideea*
- Caracter *istoric și relativ* → **angoasa epistemică**

Punerea în paranteză

- **cunoașterea** – proces **tematizat**/ intenționat
- În funcție de funcționalitatea **cunoștințelor** pentru tema asupra căreia se focalizează conștiința
- gândirea: simplificare, reducere, parcimonie în abstragere și exemplificare, și presupune uitare și memorare, dar **selectiv** ↓
- și **conștient** și **inconștient** (uitarea, reamintirea, legarea)
- legarea e **rațională/logică**
- și asupra *bazei interne* de cunoștințe și asupra cunoștințelor *noi*
- ≠ ignoranță
- **scopul**: *descoperirea a ceva (nou)*

Ce punem în paranteză?

- **Totul:**
 - Gen proxim/ diferențe, cauze, dovezi (luăm în seamă doar rezultate), aparențe, esențe, generalul, legea, neobișnuitul, incertitudinea, informația, tradiția, noul, contextele, termenul mediu și lung, cauzele esențiale, complexitatea, criteriile, amestecul (transdisciplinaritatea), experiențele, posibilitatea certitudinii, contradicțiile....
- comportament cognitiv *colectiv*,
- proces *social* ce nu poate fi înțeles exclusiv cu mijloacele epistemologiei analitice (exemplele – cunoaștere conștientă)
- proces *ideologic*

Poziția față de știință

- **obiectivul** științei este **cunoașterea**:
 - *publicitatea* făcută dovezilor și cunoștințelor
 - operaționalitatea ei presupune **focalizare** (punere în paranteză a restului)
- raport filosofie – știință:
 - { - filosofia: *totalitatea* existenței; știința: *focalizată* } → paralel
()
 - **critica scientismului**: Husserl (fragmentarea și cantitativismul – cauză a crizei cunoașterii; fenomenologia – unitate teorie-practică, și critică totală a practicii, a valorilor, a tuturor sistemelor de cultură)

Poziția față de știință'

- transdisciplinaritatea, integrarea ontologie-știință – insuficiente (! și epistemologia și filosofia socială)
- trebuie o nouă conștiință a depășirii și a obiectivismului și a subiectivismului (psihologic), deci a **depășirii** fazei separării subiect obiect: este conștiința **unității subiect** (cercetător)-**obiect**, în care subiectul este *responsabil pentru obiect* dar este *responsabil și pentru ansamblul subiecților / = pentru cunoaștere*

Exemplu din viața cotidiană

Exploatarea aurului prin cianurare

poziția Academiei Române etc. versus
poziția de forță politică